

11 – Kunnskap og integrering

Kunnskap er grunnlaget for demokrati, verdiskaping og velferd. Barnehagen og skolen skal gi barn trygge rammer og bygge opp nødvendige ferdigheter for å realisere drømmer og ambisjoner. En skole som gir kunnskap til alle, gir muligheter til alle. Skolen skal også formidle kulturarv, verdier og allmenndannelse, se hver enkelt elev i et helhetlig perspektiv, og løfte alle elever, uavhengig av elevens bakgrunn og utgangspunkt. En god skole er det viktigste vi kan gi det enkelte menneske, og er også avgjørende for et norsk samfunn med fortsatt høy tillit, små forskjeller og sosial mobilitet.

Regjeringen vil prioritere tidlig innsats i skolen for å sikre hjelp til elever som sliter, og mener at hver enkelt elev må gis kunnskap og ferdigheter til å gripe de muligheter fremtidens arbeidsliv byr på.

Barnehager

Vi vet stadig mer om hvor viktige de tidlige årene i barnas liv er for deres senere utvikling. Nettopp derfor er kvalitet, kompetanse og trygghet i barnehagene viktig. Barnehagen skal gi trygg og god omsorg og samtidig stimulere til lek, læring og utvikling på barns premisser. Godt barnehagemiljø krever kompetanse og samspill både mellom barn og trygge voksne, og barna imellom.

Regjeringen ønsker et mangfoldig barnehagetilbud og vil legge til rette for at alle barn får mulighet til å gå i barnehage. Mangfoldet i barnehagesektoren har vært avgjørende for full barnehagedekning og utviklingen av kvalitet og ulike pedagogiske profiler.

Barnehagen kan gi barna gode sosiale ferdigheter og forståelse for egne og andres grenser, og regjeringen vil fremheve viktigheten av trening i sosial kompetanse. Språk er nøkkelen til like muligheter i skolen og i samfunnet.

Læring må skje gjennom lek, og den enkelte barnehage må ha frihet til å legge til rette for et stimulerende miljø som støtter opp om barns lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Små barn utvikler ferdigheter gjennom lek, og det er ingen motsetning mellom lek og læring. Lek har verdi i seg selv og er en god arena for mestring og utvikling.

Gode barnehager er aller viktigst for de mest sårbare barna, barn som trenger sosialt fellesskap, trygge og kompetente voksenpersoner og språklig stimuli og utvikling. Derfor vil regjeringen følge opp arbeidet med aktiv rekruttering til barnehager i områder med høy andel minoritetsspråklige barn, og gode moderasjonsordninger som gjør barnehage tilgjengelig for alle.

Regjeringen vil:

- Fortsette arbeidet med kompetanseheving for å heve kvaliteten i barnehagen.
- Over tid øke andelen barnehagelærere i barnehagene til 50 prosent.
- Lovfeste retten til et godt barnehagemiljø.
- Styrke etter- og videreutdanningen slik at flere ansatte får barnefaglig kompetanse.
- Sikre et mer forutsigbart opptakssystem.
- Gjennomgå reguleringen og finansieringen av private barnehager for å sikre god kvalitet, likebehandling av barn og mangfold i barnehagesektoren.
- Styrke språkopplæringen i barnehagene.

- Vektlegge trening i sosial kompetanse og utvikling av sosiale ferdigheter.
- Sikre en mangfoldig eierstruktur og barnehager med ulike profiler.
- Legge til rette for at alle barn får mulighet til å gå i barnehage.
- Styrke rekrutteringen av menn til barnehagene.
- Ha seksualitet og grensesetting som tema i barnehagene.
- Utvikle et bedre og mer uavhengig tilsynssystem for barnehagene.
- Videreføre likebehandlingen av offentlige og private barnehager.
- Styrke samarbeidet mellom foreldre, barnehage, skole, skolefritidsordning og andre kommunale tjenester.

Skole

Skolen skal både utdanne og danne, og være en trygg arena for mestring. Skolens viktigste oppgave er å utvikle elevenes kunnskaper, ferdigheter og forståelse, samt evne til å anvende kompetansen. Skolen og skolens innhold må tilpasses at elevene møter et nytt samfunns- og arbeidsliv der andre kompetanser og egenskaper er viktige, samtidig som behovet for grunnleggende ferdigheter ligger fast. Skolens formålsparagraf skal i større grad løftes frem i skolehverdagen. Gjennom fornyelsen av læreplanverket vil regjeringen gi skolen et verdiløft, sikre at læreplanene ruster elevene for fremtidens samfunns- og arbeidsliv, samt gi lærere og elever mer tid til å gå i dybden på det enkelte fag.

Fremdeles opplever for mange barn og unge at skolehverdagen preges av dårlig skolemiljø, mobbing og trakassering. Regjeringen vil styrke kompetansen om utvikling av gode skole- og læringsmiljø, samt fortsette arbeidet med rask og trygg håndtering av mobbesaker. Et inkluderende og trygt skolemiljø krever systematisk innsats. Skolen må bygge et lag rundt eleven. Tidlig innsats er avgjørende, og de spesialpedagogiske ressursene må brukes så tidlig som mulig i opplæringsløpet.

Friskoler utgjør en liten andel, men et viktig mangfold i norsk skole. Regjeringen vil sikre retten til å etablere og drive friskoler, beholde dagens friskolelov, og legge til rette for friskoler med alternativ pedagogikk, livssynsmessig grunnlag og en egenart som representerer et alternativ til den offentlige skolen. Integreringshensyn skal tillegges vekt ved godkjenning av friskoler.

Regjeringen vil:

- Gjennomføre fornyelsen av Kunnskapsløftet og sikre mer dybdelæring, relevant innhold, forenkling, tydeligere prioriteringer og bedre sammenheng mellom fagene i læreplanene.
- Fortsette satsingen på elevenes grunnleggende ferdigheter til å lese, regne, uttrykke seg skriftlig og muntlig, og bruke digitale verktøy.
- Bygge et lag rundt eleven som inkluderer lærere, spesialpedagogiske ressurser og skolehelsetjeneste.
- Gjøre skolestarten mer fleksibel, ved å senke terskelen for utsatt eller fremskutt skolestart.
- Gi kommunene mulighet til å prøve ut nye modeller for fleksibel skolestart.
- Videreføre arbeidet mot mobbing i skolen og satse på forebygging av mobbing på digitale flater.
- Legge til rette for økt fysisk aktivitet i skole og SFO/AKS med et mål om én times daglig fysisk aktivitet innenfor dagens timetall, uten at det går på bekostning av lærernes metodefrihet.

- Bidra med veiledning og kunnskap for bedre kosthold i SFO/AKS, og åpne for flere matkultursenter som kan løfte kompetansen på ernæring.
- Videreføre kartlegging av læringsresultater gjennom hele skoleløpet, med sikte på avdekke elevenes behov for individuell tilrettelegging og oppfølging.
- Videreføre åpenhet om kartleggingsresultater på skolenivå.
- Gjennomgå kvalitetsvurderingssystemet i etterkant av fagfornyelsen, i samarbeid med partene.
- Lovfeste retten til et leirskoleopphold i løpet av grunnskolen.
- Bedre overgangen mellom barneskole og ungdomsskole, og ungdomsskole og videregående opplæring.
- Bedre oppfølgingen av elever med høyt læringspotensial.
- Innføre ordninger med redusert foreldrebetaling og gratis opphold på SFO/AKS etter skoletid for barn av foreldre med lav inntekt.
- Styrke kvaliteten i SFO/AKS gjennom utarbeidelse av en nasjonal rammeplan, som også gir rom for lokale variasjoner.
- Stimulere til utradisjonelle valg for å redusere kjønnsforskjeller i skole og i utdanningsvalg.
- Følge opp arbeidet med nedre grense for skolekvalitet og systematisk oppfølging av skoleeiere med vedvarende svake resultater på læringsmiljø og faglig utbytte.
- Vurdere om svømmeundervisningen kan konsentreres til tidligere i skoleløpet enn i dag.
- Øke kapitaltilskuddet til friskolene.
- Legge til rette for at friskolene har mulighet til å gi undervisning av samme kvalitet som den offentlige skolen.
- Innføre en ekstra skoletime med realfag.
- Utrede språkdelt ungdomsskole.
- Sikre retten til læremidler på begge målformer.
- Sikre at om lag halvparten av undervisningen i KRLE skal brukes til kunnskap om kristendom. De nye læreplanene og kompetansemål må gjenspeile dette.
- Videreføre tilskudd for skoleklasser til å få dekket deler av utgiftene til skoleturer i regi av «Hvite busser» el. som en del av handlingsplanen mot antisemittisme.

Tidlig innsats

Alt for mange går ut av grunnskolen med svake lese- og skriveferdigheter. Regjeringen mener at elever som sliter må få hjelp tidligere i skoleløpet, og tilsvarende for barn i barnehage. Det er derfor viktig at barnehagene og skolene har tilgang på spesialkompetanse, som for eksempel spesialpedagoger, helsesykepleiere, logopeder og psykologer. Hjelpen må også nå elever som opplever mobbing, vanskelige familiesituasjoner eller psykiske plager.

Alle barn har behov for trygghet i overgangen fra barnehage til skole. Barn utvikler seg ulikt og det er et grunnleggende premiss at det er skolen som skal tilpasse seg barnas utvikling, ikke omvendt. De yngste barna i skolen har et særskilt behov for omsorg og læring gjennom både fri og styrt lek. Samtidig er opplæring i grunnleggende ferdigheter og tett oppfølging av dette særlig viktig de første årene i skolen, da det legger et viktig grunnlag for mestring og læring senere i skoleløpet.

Regjeringen vil:

- Styrke tidlig innsats for å sikre at elever som strever raskt får hjelp og kan oppleve mestring og læring.
- Prioritere tidlig innsats fra 1. til 4. klasse, og ha som mål at ingen elever skal gå ut av grunnskolen uten å ha lært å lese, skrive og regne skikkelig.
- Evaluere situasjonen til de yngste barna i skolen og sikre at det tas hensyn til de yngste barnas hverdag i arbeidet med nye læreplaner.
- Vurdere hvordan de yngste barnas tilbakemeldinger om egen skolehverdag kan bli en del av kvalitetssystemet og informasjonsgrunlaget til skoleledelse og skoleeiere.
- Ha mål om å gi alle skoler tilgang til lærerspesialister i begynneropplæringen.
- Styrke skolehelsetjenesten, særlig innen psykisk helse, og forbedre samarbeidet mellom hjem og skole.
- Legge frem en stortingsmelding om tidlig innsats og inkluderende fellesskap.
- Vurdere å innføre krav om at skolene på barnetrinnet skal ha tilstrekkelig med tilgjengelige ressurser med faglig fordypning i spesialpedagogikk.
- Forbedre det spesialpedagogiske støttesystemet for å sikre at barn får raskere og bedre hjelp og at fagkompetansen kommer barna til gode.
- Gjøre endringer i støttesystemet slik at mer spesialpedagogisk og annen relevant kompetanse er til stede i barnehage og skole, tettere på barn og elever.
- Gjennomgå regelverk og andre tiltak for å sikre at flere barn og elever skal få inkluderende spesialpedagogisk oppfølging av lærer med relevant kompetanse.
- Kartlegge bruken av andre yrkesgrupper enn lærere i spesialundervisningen, med sikte på at alle elever skal få nødvendig faglig tilrettelegging og oppfølging.

Lærersatsing

En god lærer er avgjørende for elevenes læring og mestring i skolen. Regjeringen vil fortsette den kraftige satsingen på videreutdanning, slik at alle elever skal møte en lærer med god fagkunnskap i faget de underviser i. Lærerne må ha den nødvendige pedagogiske friheten til å gi elevene best mulig opplæring, og kunne følge opp hver enkelt elev.

Mangel på utdannede lærere er en av de største utfordringene i skolen, og regjeringen mener derfor at det er behov for et fortsatt lærerløft. For at læreryrket skal bli attraktivt for flere, må vi ha en god og attraktiv lærerutdanning, og sørge for at utdanning lønner seg, også for lærere.

Regjeringen vil:

- Ha som mål at alle lærere skal ha fordypning i fagene de underviser i.
- Gjennomføre en offensiv satsing sammen med sektoren for å rekruttere flere lærere, også fra andre yrker.
- Sikre desentralisert utdanning for å rekruttere flere lærere til distriktene.
- Følge opp lærernormen, herunder finansiering gjennom frie inntekter fra 2020.
- Fortsette den kraftige satsingen på etter- og videreutdanning og utvide videreutdanningstilbudet til flere fag.
- Følge opp de eksisterende kompetansekravene og vurdere ekstra innsats for å sikre at alle lærere som mangler fordypning i undervisningsfag får tilbud om dette.

- Vurdere hvordan ufaglærte i skolen kan få utdanning og undervisningskompetanse.
- Øke antallet lærerspesialister til totalt 3000 innen fire år.
- Vurdere innfasing av kompetansekrav i relevante fag.
- Fortsette arbeidet med å styrke lærerutdanningene, blant annet gjennom strategien «Lærerutdanning 2025».
- Styrke rekrutteringen av menn til læreryrket.
- Redusere skolebyråkratiet gjennom å fjerne tidstyver, slik at læreren får mer tid til hver enkelt elev.
- Gjennomføre forsøk med lokalt lederskap på tvers av sektorer for å gi bedre tjenester til sårbare barn og unge.
- Følge opp nasjonale rammer for en mentorordning for nyutdannede lærere.
- Utrede en sertifiseringsordning for lærere og mulig beskyttelse av lærertittelen i løpet av perioden.
- Ha tettere samarbeid mellom skoler og undervisningsinstitusjoner gjennom universitetsskoler, hospiteringsordninger og forskningssamarbeid.
- Legge til rette for flere karriereveier i skolen.
- Styrke skolelederrollen med tilbud om etter- og videreutdanning.
- Jobbe videre for å styrke de samiske lærerutdanningene, slik at samiske barn får et godt tilbud i barnehage og skole.

Digital kompetanse og innovasjon

En av de viktigste oppgavene vi har som samfunn er å sørge for at norsk ungdom kan gå ut i arbeidslivet, og samfunnet for øvrig, med solide kunnskaper og ferdigheter, nysgjerrighet og en kreativitet som kan bidra til nyskaping. Digitale ferdigheter er en av de grunnleggende ferdighetene alle elever skal beherske når de fullfører skolen. De trenger derfor mer kunnskap om og bedre forståelse for IKT.

Skolen må ta innover seg betydningen av teknologiutvikling og digitaliseringen av samfunnet som elevene lever i og skal møte etter endt utdanning, både i innhold i læreplaner, bruk av digitale læremidler og teknologi for å sikre mer og bedre læring og mestring, samt i utdanning og kompetanseheving for lærere.

Regjeringen vil:

- Gi skolen et digitalt løft gjennom mer kunnskap om og bruk av digitale læremidler og vekt på utvikling av teknologiforståelse, digital dømmekraft og skaperkraft.
- Øke innovasjons- og entreprenørskapskompetansen i hele utdanningsløpet.
- Stimulere til tettere samarbeid mellom skoler, bedrifter og forskningsmiljøer.
- Styrke Ungt Entreprenørskap som en viktig arena for samarbeid med arbeidslivet.
- Sikre at lærerutdanning og videreutdanning for lærere integrerer digital kompetanse i alle fag.
- Sikre at elever får kunnskap om og forståelse for teknologi, algoritmisk tenkning og koding i flere fag, allerede tidlig i skoleløpet.

- Legge til rette for et åpent og tilgjengelig digitalt læremiddelmarked for elever, lærere, skoleeiere og læremiddelprodusenter, som stimulerer til mangfold og utvikling av smarte digitale læremidler.
- Gi innovasjon og skaperkraft en god plass i fremtidens skole.

Videregående opplæring

Videregående opplæring skal gi elever grunnlag for videre studier eller yrkesaktivitet. Her legges grunnlaget for den enkeltes karrierevei, og det er derfor viktig med en god rådgivningstjeneste. Regjeringen har som mål at innen 2030 skal ni av ti elever som påbegynner videregående opplæring fullføre og bestå.

Regjeringen vil:

- Styrke rådgivnings- og veiledningstjenesten, herunder gi fylkeskommunene og karrieresentrene en sterkere rolle i utdanningsvalg i grunnskolen, og videreføre en egen rådgiverutdanning.
- Gjøre det enklere for yrkesgrupper med erfaring fra annet arbeidsliv å bli ansatt i skolen som rådgivere.
- Gi elever som har svake resultater fra ungdomsskolen, bedre tilpasset overgang til videregående opplæring gjennom tilbud som Ung11.
- Videreføre et tett samarbeid med høyere utdanningsinstitusjoner for å sikre at elever som ønsker det kan ta fag på høyere nivå.
- Ha tettere oppfølging av elever som står i fare for å falle ut av skolen, og utvide mulighetene til å ta opp igjen fag for elever som mangler grunnlag for karakter.
- Evaluere effekten av fraværsgrensen.
- At fravær grunnet obligatoriske timer for trafikkopplæring skal unntas fra fraværsgrensen.
- Sikre elevenes rett til å vurdere undervisnings- og læringsmiljøet i skole og lærebedrift.
- Ha flere opplæringsarenaer gjennom hele skoleløpet hvor ungdom som sliter med motivasjonen, får jobbe praktisk og variert som en del av skolehverdagen.
- Beholde en reell mulighet til å drive friskoler som supplement og alternativ til den offentlige videregående skolen.
- Utrede ulike modeller for fritt skolevalg som sikrer elevenes rett til å velge skole og som ivaretar hensynet til en desentralisert skolestruktur.
- Starte arbeidet med å gjøre engelsk til obligatorisk fag på Vg2 og Vg3.
- Utrede muligheten for å etablere et hurtigløp for privatister, til selvkost, i starten av juni hvert år, med mulighet for å få endret vitnemålskarakter innen hovedopptaket til høyere utdanning.
- Legge til rette for landslinjer innen realfag og språk på et høyt nivå.

Yrkesfag

Det er stort behov for arbeidstakere med fag- og yrkesutdanning, og regjeringen mener derfor at det er nødvendig å heve statusen til yrkesfagene og redusere frafallet ved utdanningene. Mesterbrev er

like viktig som mastergrad. Fagutdanningene i videregående opplæring må bli mer praksisnære og mindre teoretiske. Det trengs flere læreplasser og flere tilpassede utdanningsløp.

Regjeringen vil:

- Åpne for flere tilpassede utdanningsløp, som vekslingsmodeller, praksisbrev og lærerkandidatordningen.
- Fortsette arbeidet med å skaffe flere læreplasser, blant annet gjennom å bedre de økonomiske ordningene, digitale løsninger for formidling av læreplass, stille klare krav til det offentlige om å ta inn lærlinger og jobbe sammen med fylkeskommuner og arbeidslivet.
- Gjennomføre tiltak som gjør det enklere å ta flere fagbrev for å møte endringer i arbeidslivets etterspørsel og krav til bredde i kompetanse.
- Stille krav om at alle statlige etater og underliggende virksomheter skal ha lærlinger.
- Gjennomføre fornyelsen av de yrkesfaglige studieprogrammene.
- Innføre et nytt, praktisk og arbeidslivsrettet håndverksfag som valgfag i ungdomsskolen.
- Gi arbeidslivet og partene større innflytelse over innholdet i yrkesopplæringen.
- Utvikle modeller som bidrar til oppdatert og kvalitetssikret utstyr ved de yrkesfaglige studieretningene, og øke utstyrsstipendet for de dyrere yrkesfaglige studieretningene.
- Fortsette satsingen på etter- og videreutdanning av yrkesfaglærere gjennom yrkesfaglærerløftet.
- Styrke hospiteringsordningen for yrkesfaglærere og videreføre lektor 2-ordningen.
- Sette krav til at alle fylker må tilby YSK (Yrkes- og studiekompetanse), som kombinerer yrkesfag og studiespesialisering og hvor man oppnår studiekompetanse og fag/svennebrev på fire år, samt utvide ordningen til flere fag og skoler.
- Vurdere mer fleksible løp innen yrkesfaglig opplæring, med utvidet mulighet for å kombinere praksis og skole.
- Innføre lengre lærlingperioder for enkelte fag- og svennebrev, i samråd med partene i arbeidslivet.
- Vurdere en tettere kobling mellom avgivende skoler og lærebedrifter også gjennom lærlingetiden.

Høyere yrkesfaglig utdanning

Regjeringen mener at det må skapes flere jobber. Fagskolene er et viktig virkemiddel for å nå målet om at flere må kvalifiseres for disse jobbene. Fagskoleutdanning betegnes ofte som «arbeidslivets utdanning», fordi utdanningstilbudet drives og utvikles i nært samarbeid med arbeidslivet. Dette gir muligheter til å skreddersy utdanningene til arbeidslivets kompetansebehov, og det gir studentene relevant utdanning.

Regjeringen vil:

- Gjennomføre et kvalitetsløft i fagskolene og likestille fagskolestudenter med andre studenter.
- Stimulere til tettere samarbeid mellom skoleeiere og næringsliv for å heve kvaliteten og sikre praksisnær utdanning.

- Bedre overgangsordningene mellom fagskole og høyskole/universitet.
- Øke kunnskapen om fagskoleutdanning i rådgivningstjenestene.
- Legge til rette for et mangfold av offentlige og private fagskoler.

Høyere utdanning

Et godt utdanningssystem er en forutsetning for et velfungerende arbeids- og næringsliv. Regjeringen vil øke investeringene i universiteter og høyskoler, og satse på kunnskap og forskning. Som et lite land må Norge satse på å utvikle noen fagmiljøer til å bli verdensledende, samtidig som vi satser på forskning og utvikling der hvor vi har særlige fortrinn og behov. Regjeringen mener undervisningskvaliteten i høyere utdanning må styrkes. Det må lønne seg å være en god underviser i academia. Alle som underviser på universiteter og høyskoler skal ha relevant kompetanse, og god undervisning må gi merittering.

Regjeringen vil:

- Øke antall studieplasser i tråd med arbeidslivets behov og studentenes ønsker.
- Videreføre gratisprinsippet i høyere utdanning.
- Gjennomføre Kvalitetsmeldingen for høyere utdanning og Humaniorameldingen.
- Styrke kvaliteten på utdanningene gjennom styrking av Dikus kvalitetsprogrammer.
- Videreutvikle ordningen med Sentre for fremragende undervisning (SFU).
- Legge til rette for at utdanningsinstitusjonene kan ta i bruk supplerende inntaksformer.
- Stimulere til utvikling av digitale læringsressurser og mer fleksible undervisningsopplegg, samt innføring av digital vurdering og eksamen i fag der det er naturlig.
- Legge til rette for at studenter i større grad kan få relevant arbeidspraksis under studiene.
- Legge til rette for mer innovasjon og entreprenørskap innenfor høyere utdanning.
- Legge frem en stortingsmelding om samarbeid mellom arbeidsliv og høyere utdanningsinstitusjoner, med vekt på praksis.
- Starte arbeidet med bygging av Vikingtidsmuseet.

Studentvelferd

For at retten til utdanning skal være reell, er det viktig med en god studiefinansiering og et godt velferdstilbud til studenter. Alle skal kunne ta høyere utdanning uavhengig av bakgrunn, økonomi og bosted.

Regjeringen vil:

- Opprettholde et høyt nivå på utbygging av studentboliger.
- Fullføre innfasing av 11 måneders studiestøtte.
- Forbedre støtteordningene for studenter med barn.
- Gi personer som er i overgangsfasen mellom fullført utdanning og yrkesaktivitet, rett til foreldrestipend.
- Styrke arbeidet med oppfølging av studentenes psykiske helse.

- Legge frem en stortingsmelding om internasjonal studentmobilitet, herunder vurdere situasjonen for studenter fra det globale sør.
- Innføre prøveordning med kombinerte omsorgs- og studentboliger.

Forskning

For å utvikle et bærekraftig velferdssamfunn og et konkurransedyktig næringsliv, vil regjeringen ha en langsiktig og forpliktende satsing på forskning. Regjeringen vil satse på hele spekteret av forskningsinstitusjoner, og legge til rette for økt samspill og samarbeid mellom offentlige og private forskningsaktører. Offentlig finansiert forskning skal ha høy kvalitet og være uavhengig av politiske føringer og særinteresser. Mest mulig av forskningen i Norge skal finansieres gjennom frie bevilgninger og gjennom åpne nasjonale forskningsprogrammer.

Regjeringen vil:

- Over tid øke den offentlige forskningsinnsatsen ut over én prosent av BNP i en omstillingsfase, og særlig prioritere muliggjørende teknologier og forskning som bidrar til økt verdiskaping.
- Følge opp langtidspanen for forskning og høyere utdanning, og opptrappingsplanene som er en del av denne.
- Ha som mål at økte forskningsbevilgninger skal utløse økte private investeringer.
- Styrke Forskningsrådets åpne programmer som legger avgjørende vekt på kvalitet, som Fri Prosjektstøtte, Sentre for fremragende forskning, Sentre for forskningsdrevet innovasjon og forskningssentre for miljøvennlig energi.
- Arbeide for og stimulere til økt internasjonalisering av forskning, herunder prioritere styrket deltakelse i EUs rammeprogrammer.
- Tilrettelegge bedre for kommersialisering av forskning blant studenter og forskere.
- Sikre god utnyttelse av instituttsektoren ved å ta i bruk hele bredden av forsknings- og kunnskapsmiljøene.
- Stimulere til mer forskning i næringslivet og sterkere samhandling med academia.
- Gjøre forskningen mer tilgjengelig ved å stimulere til mer åpen forskningsformidling og mer åpne data.
- Forenkle byråkratiet rundt søknader om forskningsmidler.
- Styrke eksisterende forskningsmiljøer og stimulere til flere verdensledende forskningsmiljøer.

Lære hele livet

En av fem voksne har ikke fullført videregående opplæring, og har derfor økt risiko for utenforskap. Til tross for økt omstillingsbehov, går deltakelsen i etter- og videreutdanning ned. Mange bedrifter melder om et udekket kompetansebehov. Regjeringen vil føre en kompetansepolitikk som bidrar til å gi befolkningen kunnskapen og ferdighetene de trenger for å stå i arbeid i møte med nye krav til omstilling, og for å få nye jobber når arbeidslivet er i endring.

Arbeidslivet endrer seg raskt og stiller økende krav til kompetanse. Alle har behov for påfyll av kunnskap underveis i karrieren. Regjeringen vil legge til rette for bedre kompetanse- og

kariereutvikling på ulike arenaer og gjennom hele livet. Folkehøyskoler er en viktig del av mangfoldet i utdanningstilbudet.

Regjeringen vil:

- Gjennomføre kompetansereformen «Lære hele livet» for at ingen skal gå ut på dato i arbeidslivet og for at flere skal kunne stå i jobb lenger.
- Styrke program for opplæring i arbeidslivet gjennom Kompetansepluss-ordningen.
- Vurdere hvordan det kan bli enklere å få finansiering av livsopphold for voksne som ønsker å studere for å gjøre seg mer attraktive i arbeidsmarkedet.
- Vurdere insentivordninger for livslang læring.
- Vurdere en ordning med Kompetansefunn etter modell av Skattefunn.
- Utvikle fleksible videreutdanningstilbud i digital kompetanse.
- Etablere bransjeprogram for bransjer som er særlig utsatte for digitalisering, automatisering og annen omstilling.
- Legge til rette for modulbasert opplæring på grunnskole- og videregående-nivå, for blant annet å styrke muligheten til å ta fagbrev for dem som mangler deler av opplæringen og gjøre det enklere å kombinere opplæring med arbeid. Dette skal gjøres i samarbeid med partene i arbeidslivet og utdanningsinstitusjonene.
- Gi fylkeskommunene et utvidet ansvar for den regionale kompetansepolitikken.
- Legge til rette for bedre samarbeid om digital kompetanse mellom arbeidslivet og utdanningssektoren.
- Styrke det frivillige, åpne og ubyråkratiske opplæringstilbudet i frivillig sektor, i regi av blant andre studieforbundene.
- Innføre en generell rett til kartlegging av grunnleggende ferdigheter for voksne.
- Tilpasse folkehøyskoletilbudet til studentenes valg slik at tilbud med lave søkertall fases ut og nye tilbud kommer til, samt gå i dialog med folkehøyskolene med sikte på å finne en modell for å fase ut kortkurs.

En effektiv integreringspolitikk

Regjeringen vil gjennomføre et integreringsløft med mål om at innvandrere i større grad skal delta i arbeids- og samfunnsnivå. Innvandrere som skal bo og leve i Norge, må være en del av små og store fellesskap i det norske samfunnet.

Integrering krever en betydelig innsats fra den enkelte innvandrers selv, som må lære norsk og tilegne seg kunnskap om det norske samfunnet. Innvandrere må så langt som mulig forsørge seg selv og sine, og bidra aktivt i arbeids- og samfunnsnivå. Samfunnet må legge til rette for like muligheter for alle, uavhengig av bakgrunn. Hovedutfordringen på integreringsområdet er for lav sysselsetting, særlig blant flyktninger og kvinner. Dette fører også til utenforskap og fattigdom, som særlig rammer barn. En hovedårsak til lav sysselsetting er at mange mangler den kompetansen som et moderne arbeidsliv etterspør.

Regjeringen vil bevare et velferdssamfunn som er bygget på tillit, samhold, små forskjeller og muligheter for alle. Tendenser til økende ulikhet langs økonomiske, sosiale, geografiske og kulturelle skillelinjer må motvirkes. Regjeringen vil forhindre segregering og fremme integrering og fellesskap. Frivillige organisasjoner, idretten, kulturlivet og trossamfunn er sentrale aktører for å lykkes med

hverdagsintegreringen. Det er særlig viktig at barn og unge med innvandrerbakgrunn kan delta i aktiviteter på lik linje med andre barn. Tiltak som fremmer felles møteplasser mellom innvandrere og den norske befolkningen må prioriteres.

Utdanning er et kraftfullt verktøy for sosial mobilitet. Utdanning gir kunnskap og forståelse, selvstendighet og mulighet for arbeid og selvforsørgelse. Veien til arbeid og deltakelse i det norske samfunnet går gjennom utdanning og kunnskap.

Regjeringen vil reformere introduksjonsordningen og andre kvalifiseringsordninger, slik at flere får formell utdanning og kompetanse som dekker arbeidslivets behov. Barn og unge med innvandrerbakgrunn må få et godt og likeverdig utdanningstilbud. Norsk språk er nøkkelen inn i store og små fellesskap i det norske samfunnet. Regjeringen vil styrke norskopplæringen med mål om at alle som bor i Norge, kan snakke norsk.

Regjeringens integreringspolitikk skal gi rom for frihet og mangfold, men også fremme oppslutning om grunnleggende verdier og normer som det norske samfunnet er bygget på.

Regjeringen vil:

- Føre en integreringspolitikk i tråd med strategien Integrering gjennom kunnskap 2019-2022, og følge opp tiltakene der.
- Reformere introduksjonsordningen og andre kvalifiseringsordninger, slik at flere får formell utdanning og kompetanse som dekker arbeidslivets behov.
- Vurdere nye modeller for introduksjonsstøtten med mål om raskere fullføring for deltakerne, for eksempel gjennom sluttbonuser ved fullført program.
- Gjøre det lettere å kombinere deltakelse i introduksjonsprogrammet og ordinært arbeid.
- Reformere norskopplæringen, med sterkere vekt på resultater og krav om oppnådd kompetanse, slik at alle får et godt grunnlag for læring og for deltakelse i arbeids- og samfunnsliv.
- Gi arbeidsgiver styringsrett til å nekte ansatte å bruke ansiktsdekkende plagg i arbeidstiden.
- Samarbeide med partene i arbeidslivet om tiltak for å fremme mangfold i arbeidslivet som ressurs for verdiskaping, vekst og innovasjon.
- Legge til rette for at sosiale entreprenører, ideelle organisasjoner og andre private aktører kan bidra til god integrering.
- Styrke rekrutteringen av minoritetsspråklige barn til barnehage.
- Videreutvikle tilbud om forsterket grunnopplæring til unge med kort botid, slik at de får bedre grunnlag for å gjennomføre videregående opplæring.
- Sørge for at unge innvandrere som har rett til videregående opplæring får et tilbud gjennom ordinær opplæring, fremfor i introduksjonsordningen.
- Gjennomføre tiltak for rask oppstart av kvalifisering, blant annet gjennom kompetansekartlegging.
- Sikre at nyankomne flykninger bosettes i kommuner som har gode muligheter for arbeid og kvalifisering. Bosettingspolitikken skal fortsatt baseres på frivillighet og samarbeid med kommunene.
- Gjennomføre et prøveprosjekt for hurtigbosetting av enslige mindreårige asylsøkere etter modell fra Nederland.
- Gi fylkene en sterkere rolle på integreringsområdet i tråd med forliket om nye oppgaver til fylkene.

- At undervisningen ikke skal kunne kjønnsdeles av kulturelle og religiøse årsaker. Det har en egenverdi at jenter og gutter har felles undervisning i alle fag.
- Stille krav om å delta i norskopplæring for mottakere av økonomisk sosialhjelp, som på grunn av manglende norskkferdigheter ikke er selvhjulpne.
- Forenkle og forbedre ordninger for godkjenning av medbrakt kompetanse, og videreutvikle tilbud om kompletterende utdanning.
- Gjennomføre forsøk med anonyme søknader i staten.
- Videreføre ordningen med at personer som takker nei til arbeid av religiøs overbevisning skal fratras offentlig støtte.
- Sikre at alle barn gjennomfører en obligatorisk test av norskkunnskaper ved fire-årskontroll.
- Følge opp barn som uteblir fra aldersbestemte helsekontroller.
- Tilby norskundervisningen og samfunnsundervisningen som inngår i introduksjonsprogrammet til arbeidsinnvandrere fra EØS mot egenbetaling.
- Sikre økt kunnskap om hvilke innføringstilbud som gir best effekt for nyankomne elever.
- Fremme forslag om en tolkelov og tiltak som bidrar til økt bruk av kvalifiserte tolker, blant annet gjennom bedre bruk av digitale verktøy.
- Videreutvikle målrettede tiltak for bedre bomiljø og levekår i områder med dårlige levekår og integreringsutfordringer.
- Samarbeide med frivillige organisasjoner, kulturlivet, idretten, trossamfunn og andre sivile aktører om tiltak som fremmer hverdagsintegrering.
- Styrke frivillighetens rolle i integreringsarbeidet.
- Sikre tilbud som gir innvandrere god kunnskap om det norske samfunnet og de grunnleggende verdiene det norske samfunnet er bygget på.
- Videreutvikle integreringsmottak for alle som har stor sannsynlighet for opphold.
- Sikre at offentlige støtteordninger stimulerer til arbeid.
- Sikre språktilbud i barnehagene, til førskolebarn med mangelfulle norskkferdigheter.
- Gi rett til barnehageplass for alle barn i mottak.
- Sikre oppfølging av avhoppere fra ekstreme miljøer.
- Styrke politiets arbeid mot radikaliserings og ekstremisme.
- Trekke tilbake økonomisk støtte til trossamfunn som oppfordrer til brudd på norsk straffelov eller mottar støtte fra stater som ikke praktiserer religionsfrihet.

Negativ sosial kontroll

Noen jenter og gutter vokser opp i Norge uten frihet til selv å bestemme over sitt eget liv, sin egen kropp eller hvem de skal gifte seg med. Barn blir også sendt, mot sin vilje, på skoler i utlandet hvor de utsettes for vold og overgrep. Negativ sosial kontroll er et alvorlig samfunnsproblem som må bekjempes, og regjeringen vil legge bedre til rette for at hver enkelt får frihet til å bestemme hvordan de vil leve livet sitt. Arbeidet krever klare tiltak, bred tilnærming og arbeid på tvers av landegrensene.

Regjeringen vil:

- Videreføre og forsterke innsatsen mot tvang og negativ sosial kontroll som begrenser den enkeltes rett til å leve et fritt liv.
- Følge opp Handlingsplan mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (2017-2020).

- Vurdere tiltak for å hindre at predikanter som oppfordrer til vold og terror får innreise i landet.
- Sikre tilstrekkelig støtte og botilbud for ofre for æresrelatert vold og negativ sosial kontroll.
- Tydeliggjøre straffebestemmelsene i saker der foreldre etterlater barn under uforsvarlige forhold i utlandet, herunder vurdere strafferammen.
- Iverksette tiltak for å unngå at barn mot sin vilje sendes til skoler i utlandet hvor de utsettes for vold og overgrep.
- Støtte organisasjoner som jobber for å styrke minoritetskvinneres rettigheter og bekjempe æreskultur og negativ sosial kontroll.
- Sikre at skilsmisse etter norsk lov respekteres av de ulike tros- og livssynssamfunnene og motvirke fremvekst av religiøse domstoler.
- Vurdere i hvilken grad dagens straffelovgivning rammer ærbarhetsattester og uskyldighetskontroller før inngåelse av ekteskap, og eventuelt fremme forslag om å utvide lovverket slik at kvinner gis tilstrekkelig lovbeskyttelse mot slik undersøkelser. Vurdere nye tiltak mot kjønnslemlestelse, herunder tydeliggjøre foreldrenes ansvar for å avverge og anmelde slike alvorlige straffbare forhold.
- Oppfordre til tett oppfølging av elever og foreldre, herunder hjemmebesøk, ved mistanke om at barn holdes borte fra skolen.
- Sikre barns rett til å gå på skole og derfor vurdere regelverket for økonomiske sanksjoner mot foreldre som systematisk og bevisst fratrar barn muligheten til å få den utdannelsen de har krav på.